

דבר-תורה: רעיונות קצרים, משלים וסיפורים לפרשיות השבוע, מועדים ואירועים שונים

שלוקטו ונאספו לאוצרו של הרב שלמה הלוי שליט"א

פרשת בלק

אנחנו - זה מי שאנחנו מעריכים

כששלוחי בלק מלך מואב באים להזמין את בלעם כדי לקלל את ישראל, אומר להם בלעם: "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה" מכאן למדו חז"ל על חמדנותו של בלעם. נשאלת השאלה מדוע ראו אותו לגנאי הלא הוא אומר בפרוש: לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי...!?! מסקנת חז"ל תובן עפ"י הסיפור הבא המובא בספר המעשיות לרבי ניסים גאון:

אל המלך שלמה הגיעו שלושה אנשים עשירים למשפט. סיפר הגדול שבהם: "אנחנו שלושה סוחרים ויצאנו יחד למסחר כשסכום כסף גדול באמתחתנו. בערב השבת האחרונה חיפשנו מקום בטוח להטמין את כספנו, וחפרנו ביחד בור בחצר בית המלון שבו התארחנו, בדקנו שאף אחד אינו רואה והחבאנו בבור את כל ממוננו. לאחר השבת חזרנו ונעלם הכל. כולנו חושדים זה בזה, כל אחד מאתנו בטוח שהשני גנב את הכסף, ואנחנו אובדי עצות. אנא אדוני המלך עזור לעבדיך! "אני צריך לחשוב על זה", אמר המלך, וביקשם לחזור למחרת.

כשנכנסו למחרת, אמר המלך לסוחרים: "יש לפני דיון וכשאסיים אתפנה אליכם! רגע... עוצו לי עצה" ביקש מהם המלך: נער ונערה נשבעו זה לזה כי כשיגדלו יינשאו זה לזו, ולעולם לא יינשאו לאחר בלי רשות השני. לימים נפרדו דרכיהם. הנערה גדלה ופגשה בחור והם התארסו. לפני החתונה נזכרה הנערה בשבועה שנשבעה, היא סיפרה על כך לארוסה, זה לקח מיד סכום כסף גדול ויצא ביחד עם ארוסתו במטרה לשכנע את הנער לוותר על שבועתו תמורת הכסף. לשמחתם הרבה גילה הנער אבירות, ולא רק ויתר אלא אף סרב לקחת מהכסף שהוצע לו. בדרך חזרה פגע בהם שודד וביקש לגזול את כספם. הנערה בבכי קורע לב סיפרה לשודד את סיפורו של הכסף, ואמרה: והרי אותו בחור שהיה יכול לקבל את הכסף בזכות, סירב וגילה אבירות לב. אתה שהכסף הזה אינו שלך כלל, בוודאי שראוי לך לגלות אבירות ולא לקחת אותו... השודד השתכנע ולא לקח פרוטה.

אמרו לי אתם, פנה המלך שלמה לשלושת הסוחרים, מי מביניהם ראוי להערכה על מעשיו? אמר הסוחר הראשון: לדעתי יש להעריך את הארוס, שהסכים לתת מכספו לאותו נער אלמוני כדי לשחרר את ארוסתו משבועתו.

אמר הסוחר השני: אני מעריך דווקא את הנער שוויתר על שבועתו ומחל על הכסף שהציעו לו, למרות שהיה יכול לזכות בו ביושר.

אמר השלישי: ואני מעריך את השודד על שגילה רוך לב ולא שדד את כספם.

קפץ שלמה המלך והצביע על השלישי: אתה הוא הגנב! הודה בבקשה על האמת ואל תבוש! אם היה בך צד של הערכה למי שוויתר על כסף שאינו שלו, כנראה שגם בך יש דמיון לאותו שודד. נפל האיש על פניו והודה כי אכן לא עמד בפיתוי ולקח את ממונם של חבריו...

לשאלתנו, מהיכן למדו על חמדנותו של בלעם? התשובה: מפליטת הפה שלו! אמרו חז"ל שהוא היה חמדן, בעל 'נפש רחבה'. שהרי מי דיבר איתו על כסף וזהב? מי הזכיר את עושר ביתו של בלק? אבל כשאדם מעריך משהו, כשאדם רוצה מאוד משהו, אפשר לשמוע את זה בקולו.

כפי ששלמה המלך מצא את הגנב לפי הדמות שהוא העריך, כך מצאו חז"ל את חמדנותו של בלעם לפי הדברים שהעריך, כך נוכל גם אנחנו בתוך עצמו לגלות מי אנחנו ומה השאיפות האמיתיות שלנו לפי הדברים והאנשים שאנחנו מעריכים. נזכור גם שתמיד אפשר להשתנות...

שבת שלום ומבורך

מצווה לפרסם בעבודה ובבית הכנסת